

BELEIDSBAROMETER 2103

STELSEL LEREN EN WERKEN IN VLAANDEREN

**CIJFERMATIGE BASISANALYSE
VAN DE OPLEIDINGSSTATUTEN**

Faiza Djait
December 2013

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	3
1.1. Algemene situering.....	3
1.2. Structurele opbouw van het stelsel.....	4
Hoofdstuk 2 Resultaten	5
2.1. Algemene evolutie	6
2.2. Profielkenmerken van de jongeren.....	7
2.3. Invulling van werkcomponent in normaal economisch circuit.....	8
Hoofdstuk 3 Opleidingsovereenkomsten in vergelijkend perspectief.....	11
3.1. Basiswetgeving van de overeenkomsten.....	12
3.2. Bevoegde administraties en betrokken opleidingsoperatoren	13
3.3. Juridische definitie van de overeenkomsten	14
3.4. Vereisten jongeren.....	15
3.5. Vereisten werkgevers.....	16
3.6. Type, duur en alterneringsschema	17
3.7. Leer- of stagevergoeding	18
3.8. Overheidsincentives voor werkgevers en jongeren	19

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Algemene situering

Het decreet betreffende het stelsel van Leren en Werken, dat sinds 10 juli 2008 van kracht is, had een ambitieuze hervorming van de systemen van deeltijds leren en werken vooropgesteld. Opzet van het nieuwe stelsel was het voltijds engagement voor zoveel mogelijk jongeren realiseren, de afstemming tussen het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) en de Syntra leertijd vergroten, een traject op maat van elke jongere aanbieden en elke jongere een volwaardige kwalificatie aanreiken. Het werkplekleren is hierbij een absolute prioriteit. Het welslagen van de alternerende opleiding wordt immers in belangrijke mate bepaald door de mate waarin de combinatie van werken en leren wordt gerealiseerd. Jongeren die hun opleiding combineren met werkervaring hebben meer kansen op de arbeidsmarkt dan leeftijdsgenoten die geen ervaring opdoen. In de voorbije jaren is echter al naar voren gekomen dat de doelstellingen niet altijd even succesvol gerealiseerd werden en dat een bijsturing van het stelsel zich opdringt.

In de voorliggende publicatie wordt eerst de structurele opbouw van het stelsel Leren en Werken in kaart gebracht. Daarna wordt dieper ingegaan op enkele kerncijfers met betrekking tot het stelsel, en waarbij de focus voornamelijk ligt op leerlingen die arbeidsrijp en -bereid zijn gescreend en al dan niet de werkcomponent via arbeidsdeelname/praktijkopleiding in de reguliere arbeidsmarkt invullen. Ten slotte geven we een overzicht van de opleidingsstatuten in een vergelijkend perspectief.

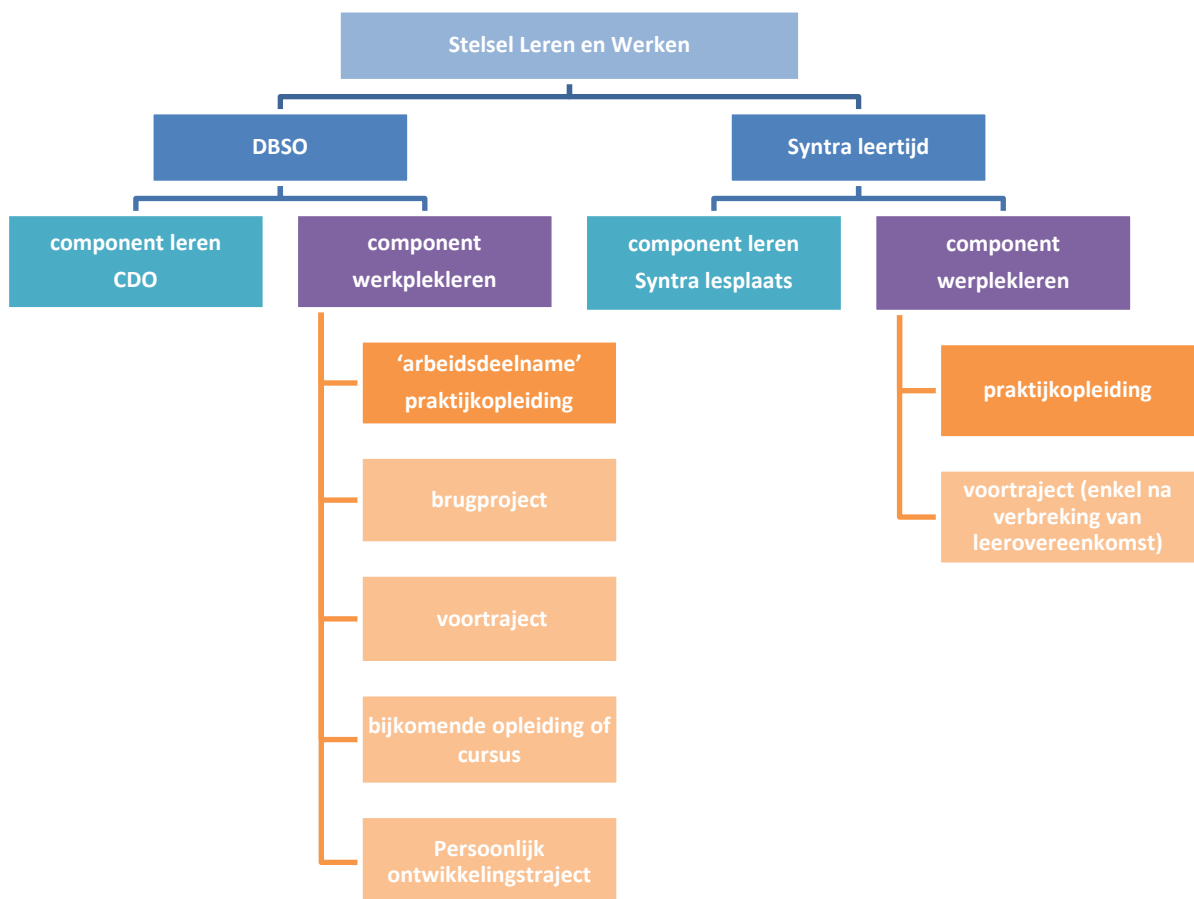
De cijfers zijn gebaseerd op een koppeling van gegevens die door de trajectbegeleiders in het cliëntvolgsysteem van de VDAB worden geregistreerd, en gegevens die via de leerlingendatabank (Edison) en Syntra Vlaanderen worden aangeleverd. Deze cijfers over het aantal jongeren in het stelsel Leren en Werken geven geen volledig beeld van de werkelijkheid. Ten eerste betreft het een specifiek meetmoment (1 februari), waardoor de dynamiek van de diverse trajecten die een jongere doorloopt niet in rekening worden gebracht. Ten tweede wordt de uitval van jongeren niet consequent bijgehouden in de statistieken (meerderjarigen die geen werkplek vinden, jongeren die het stelsel verlaten eenmaal ze niet meer leerplichtig zijn,....). Doordat deze groepen niet consequent geregistreerd worden, geven de cijfers een 'positiever' beeld van de jongeren in het stelsel van Leren en Werken.

1.2. Structurele opbouw van het stelsel

Binnen het stelsel Leren en Werken hebben de jongeren de mogelijkheid om zich vanaf 15/16 jaar in te schrijven voor onderwijs met beperkt leerplan (deeltijds onderwijs) of erkende opleidingen (leertijd) die een algemene en een beroepsgerichte vorming combineren met een opleiding in een onderneming. Het deeltijds onderwijs en de leertijd vangen ook jongeren tussen 18 en 25 jaar opvangen die niet langer onderworpen zijn aan de leerplicht.

Hierna stellen we kort de verschillende systemen binnen het alternerend leren en werken voor, en de werking ervan. Dit onderdeel richt zich op twee types: de centra voor deeltijds onderwijs (CDO) en de leertijd.

Figuur 1: Structurele opbouw van het stelsel Leren en Werken

Types van trajecten:	
Arbeidsdeelname/ praktijkopleiding	volwaardige arbeidsparticipatie/praktijkopleiding van jongeren in het reguliere economische circuit of daaraan gelijkwaardige activiteiten; voor jongeren ouder dan 18 is dit de enige mogelijkheid.
Brugproject	een vorm van arbeidsparticipatie, gericht op jongeren die arbeidsbereid zijn, maar hun arbeidsgerichte attitudes en vaardigheden nog verder moeten ontwikkelen; uitsluitend voor wie jonger is dan 18 jaar en bij gemeentebesturen, OCMW's en vzw's
Voortraject	een specifieke opleidings- en begeleidingsmodule, gericht op jongeren met ontoereikende attitudes en vaardigheden die nog geen duidelijk loopbaanperspectief hebben, en dat als traject altijd past in een arbeidsgerichte context. Bijkomende opleiding of cursus:
Bijkomende opleiding of cursus	het tijdelijk volgen van een bijkomende opleiding of cursus die specifiek gericht is op het verhogen van de tewerkstellingsperspectieven of inzetbaarheid op de arbeidsmarkt
Persoonlijk ontwikkelingstraject	een traject voor kwetsbare jongeren in problematische situaties waarbij, door middel van intensieve individuele begeleiding en aangepaste activiteiten, de zelfredzaamheid en het maatschappelijk functioneren van jongeren wordt verhoogd en waarbij ze op die wijze worden voorbereid op een arbeidsgericht traject

1.2.1. Centra voor Deeltijds Onderwijs

De centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) organiseren het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO). Deze centra kunnen autonoom zijn, maar zijn meestal verbonden aan een TSO/BSO-school voor voltijds gewoon secundair onderwijs. In het DBSO wordt de component leren idealiter aangevuld met een component werkplekleren, waarbij de jongeren (meestal) twee dagen per week een algemene en beroepsgerichte vorming in een onderwijs- of opleidingsinstelling combineren met drie dagen werkplekleren per week in een onderneming. Deze component kan – in afwachting van en als voorbereiding op tewerkstelling – ingevuld worden met een voortraject of een brugproject. Voor kwetsbare jongeren zijn er persoonlijke ontwikkelingstrajecten voorzien. Nog andere alternatieve invullingen van de werkplekcomponent zijn het tijdelijk volgen van een bijkomende opleiding of cursus. Deze alternatieve trajecten zijn (in theorie) tijdelijk van duur en (meestal) bedoeld om de jongere voor te bereiden op tewerkstelling¹. Deze voorbereidende trajecten zijn echter niet toegankelijk voor meerderjarige niet-leerplichtige jongeren. Ultiem doel is altijd de jongere naar de fase van de arbeidsdeelname te loodsen, zelfs indien dit gebeurt op een aangepast ritme.

1.2.2. Leertijd

Jongeren, ongeacht of zij nog leerplichtig zijn of niet, kunnen school en werk ook combineren door de leertijd te volgen (vroeger 'middenstandsopleiding' genoemd). Zij volgen een dag algemene en beroepsgerichte vorming binnen het opleidingscentrum; de overige vier opleidingsdagen vinden plaats binnen een onderneming. In tegenstelling tot de leerlingen ingeschreven in het deeltijds onderwijs, is wie ingeschreven is in de leertijd verplicht de opleiding in het centrum te combineren met een opleiding binnen een bedrijf. Een voortraject kan enkel aangeboden worden na verbreking van een leerovereenkomst.

¹ De alternatieve trajecten komen verder niet aan bod in deze publicatie.

Hoofdstuk 2. Resultaten

2.1. Algemene evolutie

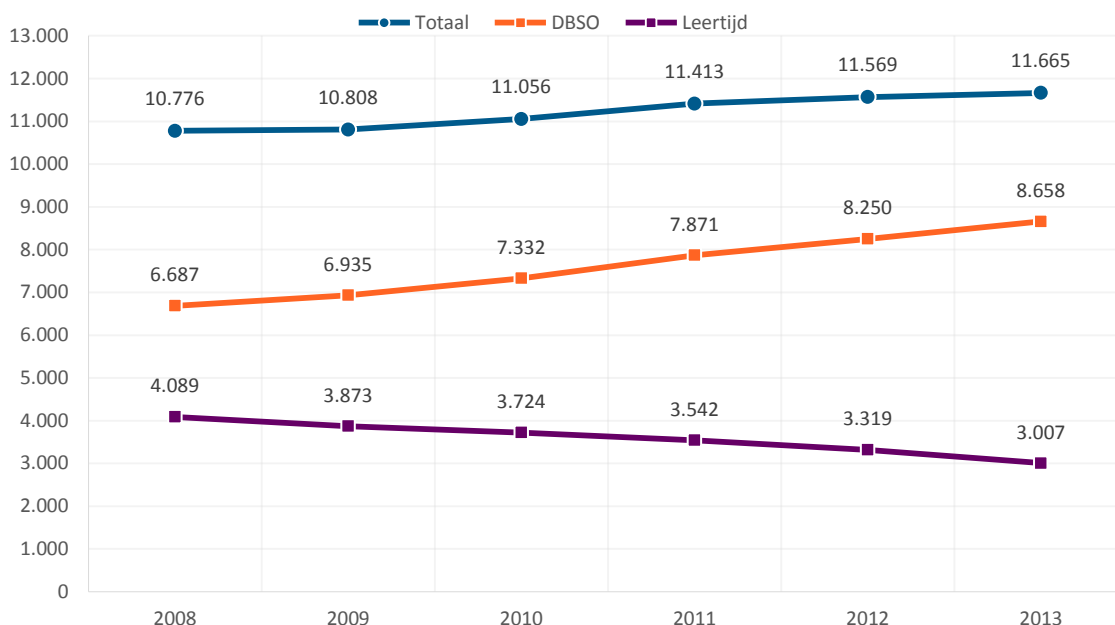
Steeds meer jongeren melden zich aan in het stelsel van Leren en Werken. Dit jaar hebben zich bijna 11.700 leerlingen ingeschreven in het stelsel, in 2008 ging het om bijna 10.800 leerlingen. Een toename met +8,2% op vijf jaar tijd, oftewel bijna 900 leerlingen meer dan in 2008. Achter deze stijging gaat echter een opvallende tegengestelde beweging schuil. Terwijl het aantal DBSO-leerlingen verder bleef toenemen (+2.000) nam het aantal leertijdjongeren af (-1.100). Dit maakt dat nu ruim 25% van de leerlingen in de leertijd ingeschreven is en bijna 75% in het deeltijds beroepssecundair onderwijs. In 2008 was de verhouding nog 38% in de leertijd en 62% in DBSO.

Tabel 1: Aantal ingeschreven jongeren volgens deelsysteem, op meetmoment 1 februari

	Totaal		DBSO		Leertijd	
2013	11.665	+96	8.658	+408	3.007	-312
2012	11.569	+156	8.250	+379	3.319	-223
2011	11.413	+357	7.871	+539	3.542	-182
2010	11.056	+248	7.332	+397	3.724	-149
2009	10.808	+32	6.935	+248	3.873	-216
2008	10.776		6.687		4.089	

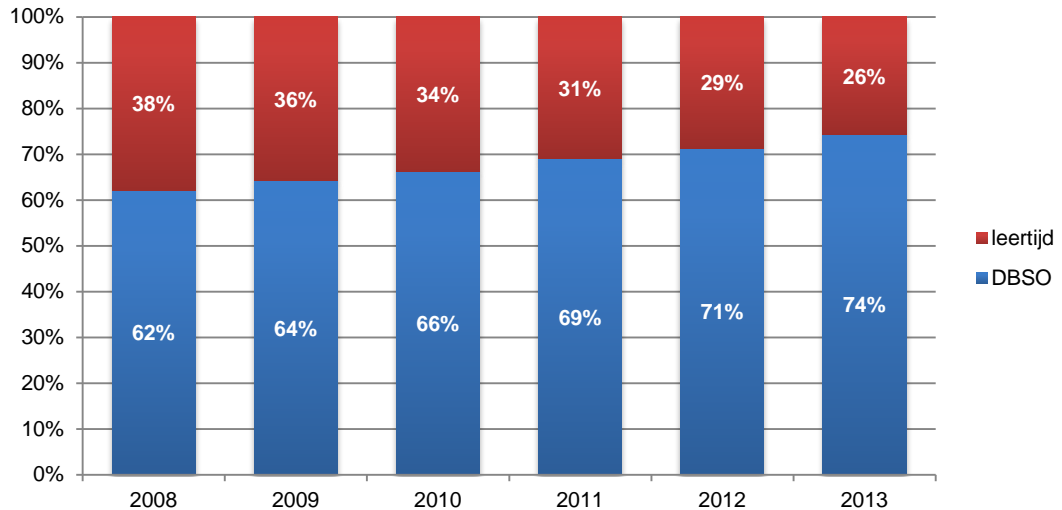
Bron: VDAB, DBO, Syntra Vlaanderen, Onderwijsstatistieken (Bewerking Departement WSE)

Figuur 2: Aantal ingeschreven jongeren volgens deelsysteem, op meetmoment 1 februari

Bron: VDAB, DBO, Syntra Vlaanderen, Onderwijsstatistieken (Bewerking Departement WSE)

Figuur 3: % ingeschreven jongeren volgens deelsysteem, op meetmoment 1 februari

Bron: VDAB, DBO, Syntra Vlaanderen, Onderwijsstatistieken (Bewerking Departement WSE)

2.2. Profielkenmerken van de jongeren

Leeftijd

Het aantal meerderjarigen is de voorbije jaren fors toegenomen: ongeveer 40% van de jongeren in het DBSO en 50% van jongeren in de leertijd is niet leerplichtig. De jongeren onderworpen aan de deeltijdse leerplicht (15-18 jaar) vormen niet langer meer de overgrote meerderheid van de jongeren in het stelsel

Diploma Secundair Onderwijs

In 2009 sloten voor het eerst 20 leerlingen hun opleidingstijd af met een diploma secundair onderwijs, in 2011 was hun aantal al naar 464 gestegen. In de eerste twee jaren stond voornamelijk het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming SYNTRA Vlaanderen (leertijd) in voor de uitreiking van diploma's secundair onderwijs, maar het DBSO heeft die achterstand ondertussen ingehaald.

Zittenblijven

Ongeveer drie vierde van de jongeren in het stelsel van Leren en Werken heeft één jaar of meer overgedaan in zijn schoolloopbaan, tot één derde heeft zelfs 2 jaar of meer schoolachterstand. Er zijn op dat vlak geen grote verschillen tussen het DBSO en de leertijd.

Thuistaal

Allochtone jongeren zijn goed vertegenwoordigd in het stelsel van Leren en Werken. In 2011 sprak één op zes jongeren een andere thuistaal dan Nederlands, tegenover ruim één op tien jongeren in het voltijds onderwijs. De overgrote meerderheid onder hen

was ingeschreven in het DBSO. Meer dan 20% van alle leerlingen in het DBSO is van allochtone origine, tegenover 7% in de leertijd. Deze jongeren zijn voornamelijk goed vertegenwoordigd in de grootstedelijke gebieden (Brussel, Gent, Antwerpen)

2.3. Invulling van de werkcomponent

2.3.1. Algemene evolutie

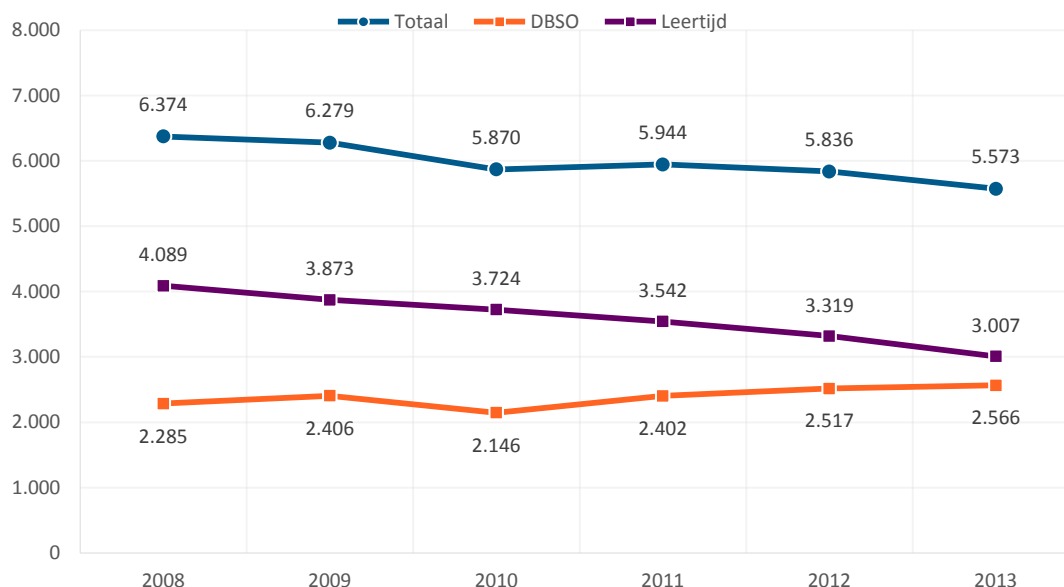
In de voorbije jaren is het aantal leerlingen met een werkcomponent in de reguliere arbeidsmarkt afgenomen van bijna 6.400 in 2008 tot iets minder dan 5.600 in 2013, terwijl het totaal aantal leerlingen gestaag bleef toenemen binnen het stelsel (van bijna 10.800 in 2008 tot 11.700 in 2013). Deze afname heeft zich vooral in de leertijd voorgedaan (-1.100) terwijl in het DBSO het aantal jongeren met een werkplek licht toenam (+200), maar niet zo sterk als de globale toename in het DBSO (+900). Dit maakt dat het aandeel jongeren met een werkplek ook in het DBSO een dalende trend vertoont: van 34% in 2008 tot 30% in 2013.

Tabel 2: Aantal ingeschreven jongeren met een werkplek volgens deelsysteem, op meetmoment 1 februari

	Totaal		DBSO		Leertijd	
2013	5.573	-263	2.566	+49	3.007	-312
2012	5.836	-108	2.517	+115	3.319	-223
2011	5.944	+74	2.402	+256	3.542	-182
2010	5.870	-409	2.146	-260	3.724	-149
2009	6.279	-95	2.406	+121	3.873	-216
2008	6.374		2.285		4.089	

Bron: VDAB, DBO, VAO, Onderwijsstatistieken (Bewerking Departement WSE)

Figuur 4: Aantal ingeschreven jongeren met een werkplek volgens deelsysteem, op meetmoment 1 februari

Bron: VDAB, DBO, VAO, Onderwijsstatistieken (Bewerking Departement WSE)

Daarnaast zijn er nog eens 1.200 arbeidsrijpe en -bereide jongeren (meer dan 10%) die geen werkplek vonden en vastzaten in de 'wachtkamer'. Het komt voor dat sommigen onder hen worden doorverwezen naar een alternatief traject, ook al zijn ze aanvankelijk arbeidsrijp en -bereid gescreend. Tenslotte zijn er bijna 4.900 jongeren die in een alternatief traject of in de wachtkamer voor een alternatief traject zitten.

2.3.2. Types van overeenkomsten

Werkgevers die een opleidingsplaats/werkplek aanbieden aan een jongere uit het stelsel van Leren en Werken, kunnen verschillende types van overeenkomsten afsluiten. In de leertijd is slechts één type van opleidingsovereenkomst mogelijk, met name de leerovereenkomst. De voorwaarden van de leerovereenkomst zijn voor alle leerlingen en werkgevers dezelfde, ongeacht tot welke sector ze behoren. In het DBSO, daarentegen, kunnen er verschillende types van overeenkomsten afgesloten worden, zowel opleidings- als arbeidsovereenkomsten. De voorwaarden van de verschillende overeenkomsten verschillen voor leerlingen en werkgevers naargelang de overeenkomst en/of sector (zie figuur 5).

De meest populaire overeenkomst is de leerovereenkomst (zie tabel 3). Meer dan de helft van de jongeren met een werkplek heeft een leerovereenkomst (54%). Eén vijfde heeft een overeenkomst die medegefinancierd is door ESF (20%). Het gaat dan voornamelijk om werknemersleerovereenkomsten (14%) en klassieke deeltijdse arbeidsovereenkomsten (6%), en minder om beroepsinlevingsovereenkomsten (1%). Verder heeft 2,5% van de jongeren een sociale maribelovereenkomst en 1,8% een IBO(DO)-overeenkomst. Slechts een kleine minderheid van de jongeren heeft een interimovereenkomst (1,1%) of een ander soort overeenkomst (1,1%). Tot slot is bij 19% van de jongeren het type van overeenkomst niet gekend.

Tabel 3: Aantal jongeren met een opleidings- of arbeidsovereenkomst (1 februari 2013)

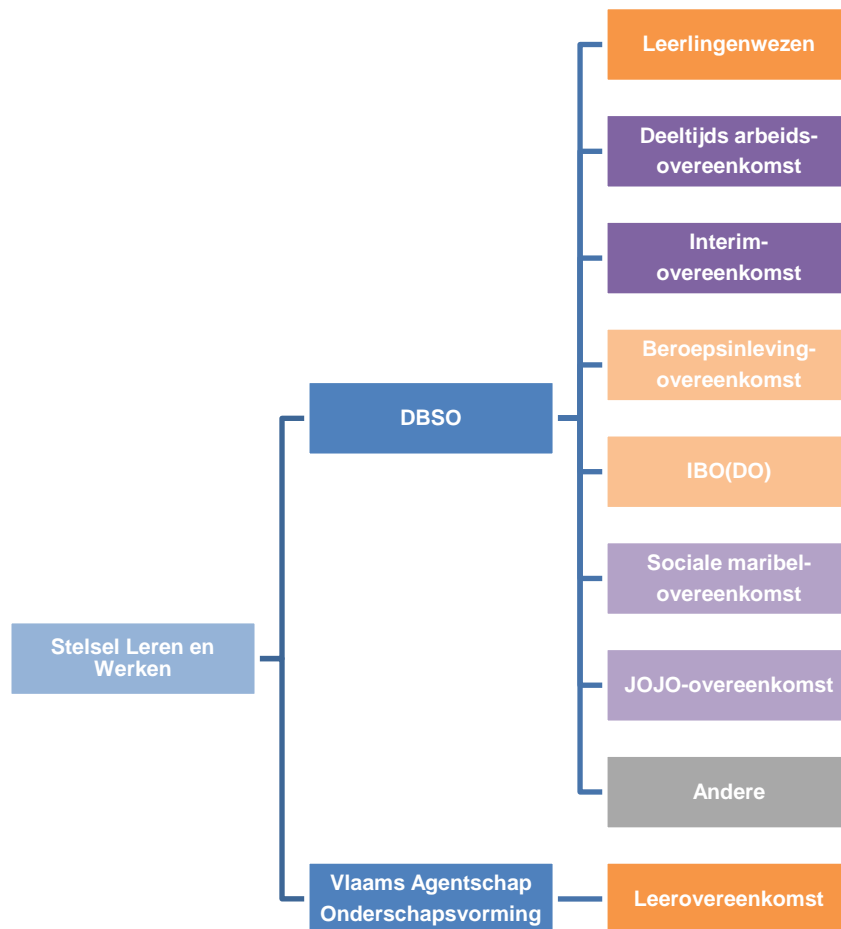
	(n)	(%)
Totaal aantal overeenkomsten	5.573	100%
Leerovereenkomst	3.007	54,0%
Overeenkomst met ESF-financiering	1.141	20,5%
<i>Werknemersleerovereenkomst (ILW)</i>	763	13,7%
<i>Deeltijdse arbeidsovereenkomst</i>	329	5,9%
<i>Beroepsinlevingsovereenkomst</i>	49	0,9%
overeenkomst zonder ESF-financiering*	1.066	19,1%
Sociale maribelovereenkomst	137	2,5%
IBO(DO)-overeenkomst	101	1,8%
Interimovereenkomst	60	1,1%
Ander type overeenkomst**	61	1,1%

Bron: VDAB, DBO en Syntra Vlaanderen (Bewerking Departement WSE)

* het betreft een werknemersleerovereenkomst of een beroepsinlevingsovereenkomst of een klassieke deeltijdse arbeidsovereenkomst

**JOJO-overeenkomsten, overeenkomsten in het kader van cult., soc. of sportactiviteiten (cfr.decreet) en Werkervaringsprojecten: WEP, art.6

Figuur 5: Invulling van de werkcomponent via arbeidsdeelname in de reguliere arbeidsmarkt

Volgtijdse opleidingsovereenkomst die zowel de leer- als werkcomponent dekt. Alternering tussen leer- en werkcomponent (in theorie) verzekerd

Klassieke arbeidsovereenkomst die enkel de halftijdse tewerkstelling dekt, geen contractuele opleidingsverplichtingen t.a.v. de jongere; alternering kan niet verzekerd worden

Deeltijdse opleidingsovereenkomst die enkel de werkcomponent dekt; alternering kan niet verzekerd worden

Halftijdse 100% gesubsidieerde arbeidsovereenkomsten voor leerlingen uit het stelsel. Werkcomponent wordt uitgevoerd in de scholengemeenschappen of in de social profit (voor specifieke opleidingen); alternering tussen leer- en werkcomponent in beperkte mate contractueel voorzien

Categorie andere omvat onder meer de overeenkomsten in het kader van culturele, sociale of sportactiviteiten, WEP+, artikel 60, thuisarbeid, vrijwilligerswerk,...enz.

Hoofdstuk 3. Opleidingsovereenkomsten in vergelijkend perspectief

In wat volgt bieden we in een vergelijkend perspectief een overzicht van de verschillende opleidingsstatuten binnen het stelsel leren en werken. We beperken ons hierbij tot de werknemersleerovereenkomst, de leerovereenkomst (Syntra), de beroepsinlevingsovereenkomst Leren en Werken en de overeenkomst in het kader van een brugproject. De volgende aspecten komen aan bod:

1. Basiswetgeving van de overeenkomsten
2. Bevoegde administratie en betrokken opleidingsoperatoren
3. Juridische definitie van de overeenkomsten
4. Doelgroep jongeren
5. Doelgroep werkgevers
6. Type, duur en alterneringsschema
7. Leer- of stagevergoeding
8. Overheidsincentives voor werkgevers en jongeren

3.1. Basiswetgeving van de overeenkomsten

TYPE OVEREENKOMST	BASISWETGEVING
Werknemersleerovereenkomst (LW)	<ul style="list-style-type: none"> - Wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst
Leerovereenkomst (Syntra)	<ul style="list-style-type: none"> - Decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaams Agentschap voor Ondernemingsvorming - Syntra Vlaanderen", Hoofdstuk VIII - Aanbod van opleidingen, Afdeling 2 - Leertijd; - Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 betreffende de leertijd, vermeld in het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor Ondernemingsvorming - Syntra Vlaanderen - Decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap
Beroepsinlevingsovereenkomst Leren en Werken	<ul style="list-style-type: none"> - Programmawet van 2-8-2002, Titel IV – Werkgelegenheid, Hoofdstuk X (artikelen 104 tot 110) - Op Vlaams niveau: decreet van 15 juli 2005 en uitvoeringsbesluiten (besluit van 2 september 2005 en besluit van 16 september 2005) voor de BIO 'leren en werken' - Op provinciaal en lokaal niveau: de omzendbrief van 2 september 2005 'Naar meer en betere stageplaatsen bij de lokale en regionale besturen' (BA2005/05) voor de BIO 'leren en werken'.
Brugproject Vlaamse gemeenschap	<ul style="list-style-type: none"> - Besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1996 betreffende de brugprojecten - Decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap

3.2 Bevoegde administratie en betrokken opleidingsoperator

	BEVOEGDE ADMINISTRATIE	BETROKKEN OPLEIDIINGSOPERATOR(EN)
Werknemersleerovereenkomst (LW)	Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), meer in het bijzonder de Algemene Directie Werkgelegenheid en Arbeidsmarkt. Deze materie wordt overgeheveld naar de gemeenschappen met de 6 ^{de} staatshervorming.	Centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs (CDO) in de Vlaamse Gemeenschap
Leerovereenkomst (Syntra)	Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen.	Syntra Vlaanderen, leertrajectbegeleiders en de Syntralesplaatsen.
Beroepsinlevingsovereenkomst L&W	Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), meer in het bijzonder de Algemene Directie Individuele Arbeidsbetrekkingen. Deze materie wordt overgeheveld naar de gemeenschappen met de 6de staatshervorming.	Centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs (CDO) in de Vlaamse Gemeenschap
Brugproject	Dienst Beroepsopleiding (DBO) van het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming	Centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs (CDO) in de Vlaamse Gemeenschap

3.3. Definitie van de overeenkomsten

DEFINITIE	
Werknemersleerovereenkomst (LW)	<p>Artikel 3 van wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen:</p> <p><i>“De leerovereenkomst is een overeenkomst voor bepaalde tijd waarbij de patroon de verbintenis aangaat de leerling een opleiding te verstrekken of te laten verstrekken met het oog op het uitoefenen van het gekozen beroep, en waarbij de leerling zich ertoe verbindt de praktijk van het beroep onder het gezag van de patroon aan te leren en onder diens toezicht de voor zijn opleiding noodzakelijke leer- gangen te volgen.”</i></p>
Leerovereenkomst (Syntra)	<p>Art. 28.§ 1. van decreet van 7 mei 2004 tot oprich- ting van Vlaams Agentschap voor Ondernemers- vorming - Syntra Vlaanderen:</p> <p><i>“De leerovereenkomst is een overeenkomst voor bepaalde duur, waarbij een ondernemingshoofd- opleider zich ertoe verbindt aan de leerling het be- roep aan te leren door een algemene en technische vorming te geven of te doen geven, en waarbij de leerling zich ertoe verbindt de praktijk van het be- roep aan te leren onder de leiding en het toezicht van een ondernemingshoofd-opleider en de nodige theoretische vorming te volgen voor zijn opleiding”.</i></p>
Beroepsinlevingsovereenkomst L&W	<p>Artikel 104 van programmawet van 2-8-2002:</p> <p><i>“De beroepsinlevingsovereenkomst is een overeen- komst waarbij een persoon, hierna genoemd sta- giair, in het kader van zijn opleiding bepaalde kennis of vaardigheden verwerft bij een werkgever door het uitvoeren van arbeidsprestaties.”</i> Geen herdefi- niëring in de Vlaamse regelgeving.</p>
Brugproject	<p>Artikel 3 § 4 van het decreet van 10 juli 2008</p> <p><i>“De opleidingsovereenkomst in het kader van een brugproject is een vorm van arbeidsparticipatie, gericht op jongeren die arbeidsbereid zijn, maar hun arbeidsgerichte attitudes en vaardigheden nog ver- der moeten ontwikkelen.”</i></p>

3.4. Vereisten ten aanzien van jongeren

	DOELGROEP	MEETMOMENT 1 FEBRUARI 2013
Werknemersleerovereenkomst (LW)	Gericht tot deeltijds leerplichtige jongeren, d.w.z. jongeren tussen 15/16 jaar en 18 jaar (basisregelgeving). Heel wat sectoren staan in hun leerreglement ook meerderjarigen toe, en dit tot een bepaalde leeftijd (van 21 tot 26 jaar). In sommige sectoren is de instap van meerderjarigen gekoppeld aan bepaalde voorwaarden	763 jongeren (ESF-gefinancierd) Opgelet: van 1.066 jongeren is het type van overeenkomst onbekend, het betreft een totaal van DA, BIO L&W en LW
Leerovereenkomst (Syntra)	Voornamelijk gericht tot deeltijds leerplichtige jongeren, d.w.z. jongeren tussen 15/16 jaar en 18 jaar . De leeftijd kan gevolgd worden tot het cursusjaar waarin de leerling 25 jaar wordt. In praktijk zal er geen leerovereenkomst worden gesloten indien het opleidingstraject niet meer kan worden voleindigd. De meeste trajecten duren 2 a 3 jaar	3.007 jongeren
Beroepsinlevingsovereenkomst L&W	Gericht tot jongeren uit het DBSO (15/16 jaar tot 25 jaar) in de Vlaamse Gemeenschap.	49 jongeren (ESF-gefinancierd) Opgelet: van 1.066 jongeren is het type van overeenkomst onbekend, het betreft een totaal van DA, BIO L&W en LW
Brugproject	Gericht tot deeltijds leerplichtige jongeren uit het DBSO (instapleeftijd 15/16 jaar tot 18 jaar) die een aantal essentiële basisattitudes missen, maar toch op relatief korte termijn bemiddelbaar zijn naar het NEC	1.064 jongeren (ESF-gefinancierd)

3.5. Vereisten ten aanzien van werkgevers

DOELGROEP	
Werknemersleerovereenkomst (LW)	<p>De overeenkomst is uitsluitend van toepassing op werkgevers die een erkenning als patroon hebben gekregen van het paritair leercomité (PLC) van hun sector en de toelating hebben om overeenkomsten te sluiten voor het aanleren van het/de beroep(en) waarop die erkenning betrekking heeft.</p> <p>Bepaalde werkgevers kunnen geen werknemersleerovereenkomst sluiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de werkgevers die niet onder een paritair comité ressorteren (wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités); - de werkgevers van de koopvaardij (paritair comité 316.00) en de zeevisserij; - de werkgevers die onder een PC ressorteren dat geen werkend PLC heeft; - de werkgevers die geen voorafgaande erkenning als patroon hebben gekregen van het PLC van hun sector. <p>In principe mogen in kleine ondernemingen (<50 wn.) geen overeenkomsten gesloten worden voor beroepen waarvoor ook een opleiding gevolgd kan worden via de Middenstandsopleiding (Syntra).</p>
Leerovereenkomst (Syntra)	<p>De overeenkomst was oorspronkelijk gericht tot kleine en middelgrote ondernemingen, maar is sinds het decreet Leren en Werken opengetrokken naar alle bedrijven en organisaties. Voor werkgevers is een erkenning van de praktijkcommissie vereist.</p>
Beroepsinlevingsovereenkomst L&W	<p>De overeenkomst is van toepassing op alle publieke werkgevers op Vlaams, provinciaal en lokaal niveau:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlaams niveau: departementen, agentschappen en strategische adviesraden - Provinciaal en lokaal niveau: provincies, gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's, OCMW-ziekenhuizen en autonome gemeente- en provinciebedrijven
Brugproject	<p>De overeenkomst is van toepassing op organisaties met rechtspersoonlijkheid (vzw, OCMW, gemeentebestuur) die bereid zijn om netoverschrijdend en structureel volledig onafhankelijk te werken van de CDO. De rechtspersoonlijkheid en onafhankelijkheid worden bewezen d.m.v. statuten;</p>

3.6. Type, duur en alterneringsschema

	TYPE	ALTERNERINGSSCHEMA ²	DUUR
Werknemersleerovereenkomst (LW)	voltijdse overeenkomst	3-2 dagen of week-week of 4-1 dagen, naargelang de CDO en het paritair leercomité	Minstens 6 maanden en over het algemeen maximum 3 jaar. De duur wordt bepaald door het paritair leercomité, en is afhankelijk van het aangeleerde beroep. Indien het aanleren van een beroep het vereist, kan de leerling één of meer opeenvolgende overeenkomsten sluiten met verschillende werkgevers. In dat geval kan de duur van de overeenkomst ingekort worden tot 3 maanden.
Leerovereenkomst (Syntra)	voltijdse overeenkomst	4-1 dagen	Minstens een volledig cursusjaar en niet meer dan 3 jaar, afh. van de vooropleiding van de leerling. Een vermindering tot min. 6 maanden kan indien de vooropleiding of de vorderingen tijdens de leertijd dit rechtvaardigen. Minder dan 6 maanden kan enkel een nieuwe overeenkomst zijn die na een verandering van ondernemingshoofd werd gesloten met het oog op de normale voltooiing van de leertijd. Een verlenging van de maximale duur van drie jaar is mogelijk na een langdurige schorsing van de leerovereenkomst of op advies van het begeleidingsteam (bij niet slagen voor beroepsgerichte vorming)
Beroepsinlevingsovereenkomst L&W	deeltijdse overeenkomst	3-2 dagen min. 18 - max. 23 uren per week	de duurtijd van de beroepsinlevingsovereenkomst stemt overeen met de duur van de opleiding in alternerend leren (BVR 2 september 2005), in de praktijk 1 tot 2 jaar
Brugproject	deeltijdse overeenkomst	3-2 dagen, afwijkingen mogelijk op aanvraag bij DBO via opdrachthouder 20 uren per week	minstens 120 uren (= 1,5 maand) en maximum 800 uren (=10 maanden = max. 1 volledig schooljaar, nooit in juli of augustus).

² Het alterneringsschema is het uurrooster waaraan de jongere zich moeten houden en dat de tijdstippen vermeldt waarop hij op de werkplek en op school aanwezig moet zijn, en waarbij de duur van de werkcomponent grotendeels overeenkomt met een halftijdse betrekking, vanwege de tijd die wordt doorgebracht in de onderwijs- of opleidingsinstelling, en rekening houdend met de conventionele voltijdse arbeidsduur in de onderneming

3.7. Leer- of stagevergoeding

LEER- OF STAGEVERGOEDING 2013		AANPAS- SING
Werknemersleer- overeenkomst (ILW)	De minima van de leervergoeding schommelt - in doorsnee situaties - tussen 480,6 euro (15 jaar) en 751,0 euro per maand (21 jaar en ouder). In een aantal sectoren geldt een lagere leervergoeding voor diegenen die geen getuigschrift van de 2de graad van het middelbaar onderwijs hebben: van 320,4 euro per maand op 15 jaar tot 570,0 euro per maand op 21 jaar. In een aantal andere sectoren gelden hogere leervergoedingen. Link meer info leervergoeding 2013	verjaardag of in geval van indexering van het GGMMI
Leerovereenkomst (Syntra)	De leervergoeding schommelt tussen 314,7 euro en 520,1 euro per maand voor minderjarigen en tussen 419,6 euro en 520,08 euro per maand voor meerderjarigen , afhankelijk van het opleidingsjaar (1 ^{ste} , 2 ^{de} of 3 ^{de} jaar), en tenzij anders bepaald in CAO. Deze bedragen zijn minimumbedragen; de ondernemingshoofden mogen aan hun leerlingen hogere bedragen betalen, wetende dat boven 520,08 euro de kinderbijslagen niet meer toegekend worden (de kinderbijslaggrens geldt voor leerlingen die niet meer onder het onvoorwaardelijk recht op kinderbijslag vallen – het onvoorwaardelijk recht eindigt op 31 augustus van het jaar waarin men 18 wordt). Link meer info leervergoeding 2013	1 januari (ifv het indexcijfer van de consumentenprijzen) 18de verjaardag
Beroepsinlevings- overeenkomst L&W	De leervergoeding schommelt tussen 480,6 euro en 751,0 euro per maand , naargelang de leeftijd Link meer info leervergoeding 2013	verjaardag of in geval van indexering van het GGMMI
Brugproject	De leervergoeding wordt berekend a rato van € 3,40 per effectief gepresteerd uur (rond de 300 euro per maand , 100% ESF-financiering). De berekening op basis van uurvergoeding (richtlijnen DBO) in plaats van maandvergoeding is in strijd is met BVR van 24-7-1996. Link DBO-richtlijnen leervergoeding 2012-2013	Jaarlijkse richtlijnen DBO, lopende van 1 september tot 31 augustus

3.8. Overheidsincentives voor werkgevers en jongeren

3.8.1. Werkgevers

	Federaal (wordt overgeheveld met de 6 ^{de} staatshervorming)			Vlaams/ Europees
	vermindering WG-bijdrage	stagebonus	SBO-type	ESF- financiering
Werknemersleerovereenkomst (LW)	doelgroep en/of structureel, afhankelijk van leeftijd en opleidingsniveau	500 of 750 euro op jaarbasis, afh. opleidingsjaar	type 3	max. 1.210 euro op jaarbasis
Leerovereenkomst (Syntra)	idem	idem	idem	geen recht
Beroepsinlevingsovereenkomst L&W	idem	idem	idem	max. 1.210 euro op jaarbasis
Brugproject	idem	idem	idem	max. 5.560 euro op jaarbasis

Vermindering werkgeversbijdragen

Bij de vermindering WG-bijdrage wordt een onderscheid gemaakt naargelang de leeftijd van de jongere (minder- of meerderjarig):

- Tot 31 december van het jaar waarin de jongere 18 jaar wordt, heeft de werkgever recht op de bijdragevermindering voor **zeer jonge werknemers**.
- Vanaf 1 januari van het jaar van de 19de verjaardag (vanaf de periode van volledige onderwerping) geldt enerzijds de **structurele vermindering** van de werkgeversbijdragen en anderzijds de **vermindering voor (erg) laaggeschoolde jongeren**

De structurele verminderingen zorgt er voor dat de werkgever geen SZ-bijdragen dient te betalen zolang de bruto voltijdse leer- of stagevergoeding niet meer bedraagt dan 932 euro op maandbasis voor een bediende en 885 euro op maandbasis voor een arbeider. Indien de structurele vermindering de SZ-bijdrage niet dekt, kan nagegaan worden of de leerling in aanmerking komt voor de doelgroepvermindering (erg) laaggeschoolde jongeren. Daarnaast kan werkgever die een jongere opleidt in het kader van een leerovereenkomst onder bepaalde voorwaarden een **vermindering 'mentor'** verkrijgen van de werkgeversbijdragen die hij verschuldigd is op het loon van het personeelslid dat instaat voor de begeleiding van die jongere (opleidingsverantwoordelijke of instructeur).

Startbaanovereenkomst type 3

De startbaanovereenkomst type 3 is de tewerkstelling van elke -26-jarige in het kader van een leer-, stage- of inschakelingsovereenkomst. Een SBO op zichzelf bestaat niet. Het is veeleer

een label dat op een bestaand type contract gekleefd wordt en bepaalde (automatische) voordelen biedt.

SBO type 3 biedt 2 voordelen:

- de tijd die de jongere aan zijn theoretische cursussen besteed wordt meegeteld voor het bereiken van het verplicht aantal jongeren dat een werkgever moet aanwerven indien hij op 30 juni van het voorgaand jaar 50 of meer werknemers in dienst had; technisch uitgedrukt: de basis-VTE-breuk van een jongere met een SBO type 3 is gelijk aan 1 bij volledige prestaties
- deze VTE-breuk wordt bovendien dubbel meegeteld: een jongere onder leercontract telt voor 2 om het verplicht jongerenquotum te bereiken.

Stagebonus

De stagebonus is een jaarlijkse forfaitaire premie voor werkgevers die deeltijds leerplichtige jongeren (instapleeftijd 18 jaar of jonger) in dienst nemen. De werkgever ontvangt 500 euro in het 1ste en 2de opleidingsjaar en 750 euro in het 3de opleidingsjaar (gesteld dat de overeenkomst zo lang duurt, uiteraard). Bovenop die premie geldt nog een fiscaal voordeel: de belastbare winsten en baten van de werkgever worden vrijgesteld naar rato van 20% van de leervergoedingen die hij normaliter als beroepskosten mag inbrengen en die hij betaald heeft aan jongeren voor wie hij in aanmerking komt voor de stagebonus.

ESF-financiering

Reguliere werkgevers uit alle sectoren van het bedrijfsleven kunnen een opleidingspremie krijgen als ze één (of meerdere) jongere(n) tewerkstellen met een werknemersleercontract, een beroepsinlevingsovereenkomst of een klassieke deeltijdse arbeidsovereenkomst, en hen op die manier een praktijkopleiding verschaffen die aansluit op een schoolopleiding. De ESF-middelen voor een bedrijf bedragen 1,25 euro per jongere per effectief gepresteerd uur arbeidsdeelname voor uren gepresteerd tussen 1 september 2012 en 31 augustus 2013 met een maximum van 968 uren, en mits een minimale looptijd van 160 effectief gepresteerde uren in het bedrijf in een pedagogisch partnerschap bestaande uit één CDO en één werkgever. De maximale subsidie bedraagt dus: 968 u x 1,25 euro/u = 1.210 euro. Voor brugprojecten kan de ESF-financiering maximaal oplopen tot 5.560 euro (3,55 euro/u voor de organisator + 3,40 euro/u voor de vergoeding van de jongere, max. 800u x (3,55 euro + 3,40 euro) = 5.560 euro).

3.8.2. Jongeren

	Federaal (wordt overgeheveld met de 6de staatshervorming)	
	startbonus	vermindering WN-bijdrage
Werknemersleerovereenkomst (LW)	500 of 750 euro op jaarbasis, afh. opleidingsjaar	werkbonus (vanaf 18 jaar)
Leerovereenkomst (Syntra)	idem	idem
Beroepsinlevingsovereenkomst L&W	idem	idem
Brugproject	idem	idem

Werkbonus

De werkbonus is een vermindering van de persoonlijke SZ-bijdragen voor jongeren die volledig onderworpen zijn aan SZ (vanaf 1 januari van het jaar waarin ze 19 jaar worden). De bonus zorgt er voor dat de afhouding van SZ-bijdragen niet dient te gebeuren zolang de bruto voltijdse leer- of stagevergoeding niet meer bedraagt dan 1407 euro voltijds op maandbasis.

Startbonus

De startbonus is een jaarlijkse forfaitaire premie voor jongeren die tijdens hun deeltijdse leerplicht in het kader van een alternerende opleiding de praktijk aanleren of werkervaring opdoen bij een werkgever. De jongere ontvangt 500 euro in het 1ste en 2de opleidingsjaar en 750 euro in het 3de opleidingsjaar (gesteld dat de overeenkomst zo lang duurt).

Colofon

Samenstelling

Vlaamse overheid
Beleidsdomein Werk en Sociale Economie
Departement Werk en Sociale Economie
Koning Albert II-laan 35 bus 20
1030 Brussel
02 553 42 56
monitoring@vlaanderen.be
www.werk.be

Verantwoordelijke uitgever

Dirk Vanderpoorten
Secretaris-generaal

Auteur: Faiza Djait

Uitgave

December 2013
D/2013/3241/364